

NAZAN BEKİROĞLU
YERLİ YERSİZ CÜMLELER

Elinde hiçbir kopya uyuz enahtarlar, pırdı size aşık,
hayata ve ölüme dair yerli yersiz
cümleler söyleyeceğin.

YERLİ YERSİZ CÜMLELER

Nazan Bekiroğlu

TİMAŞ YAYINLARI | 4274

Edebiyat Kitaplığı-Nazan Bekiroğlu Kitaplığı | 16

EDİTÖR

Sakine Korkmaz
Seval Akbiyık

KAPAK TASARIMI

Ravza Kızıltuğ
Erdi Demir

İÇ TASARIM

Tamer Turp

3. BASKI

Kasım 2017, İstanbul

ISBN

ISBN: 978-605-08-2608-1

TİMAŞ YAYINLARI

Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alaykōşkü Caddesi, No: 5, Fatih/İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24
P.K. 50 Sirkeci / İstanbul

timas.com.tr

timas@timas.com.tr

   timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 12364

BASKI VE CILT

Sistem Matbaacılık
Yılanlı Ayazma Sok. No: 8
Davutpaşa-Topkapı/İstanbul
Telefon: (0212) 482 11 01
Matbaa Sertifika No: 16086

YAYIN HAKLARI

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak
Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İÇİNDEKİLER

BEN SÖZLERİ / 13

YAZI MASASI / 21

Ben Yazıcı / 23

Neden mi Yazı? / 27

Yazarken / 29

Yazının Yetmezliği / 41

Yazı Sağaltır / 45

Kalpte Uyanan Hatıra / 47

Kelâm Kimsenin Değil / 51

Üslûp / 53

Metin / 57

Cümle / 59

Bir Kalem Bir Kâğıt Biraz Mürekkep / 63

Babil Kulesi / 67

İsim-Kelime / 73

Okuyucu-Okuma / 81

Roman Kahramanlarıyla Yüzleşme / 87

Roman / 97

Şair-Şiir / 101

Sanat-Edebiyat / 107

AŞK KİTABI / 123

Aşk / 125

Güzellik / 129

Başlarken / 137

Bundan Böyle Hoş-Hâlim / 145

Aşkın Vehimleri / 155

Yaratma-Yarıştırma / 159
Hasret / 163
Yasak Güzellik-İmkânsız Aşk / 165
Aşkın Cahilliği / 169
Aşkın Kusuru / 171
Bulanma / 177
Uçurum / 187
Fırtına / 191
Kıyamet / 197
Aşkın Dönüşümü / 203
Ama Ne Yanılmışım! / 211
Kalbin Mucizesi: Yeniden Sevebiliriz / 215

İNSANLIK HÂLLERİ / 217

İnsan / 219
Kötülük / 227
İyilik-Ahlâk / 235
Ateş / 251
Acı / 255
Kader Böyleymiş / 263
Deliliğe Övgü / 269
Can Suyu: Anne-Baba / 279
Dosfluğa Dair / 285
Hoca-Öğrenci / 289

YAşARKEN VE ÖLÜRKEN / 295

Yaşa Bakalım / 297
Cümlenin Noktası / 309
Rüya / 315
Gölge Oyunu / 319
Zamansızlık Zamanı / 333
Çözölen Düğüm / 337

DÜNYA TOPRAĞI / 341

Tarih / 343

Yerin Yüzü / 353

At / 373

Yolculuk / 375

Eski Kültür / 393

Şeyler / 401

ŞİKÂyetLER KİTABI / 411

Dünyanın Çivisi / 413

Kurda Kuşa Börtü Böceğе Dair / 427

Yalnızlık Yorgunluğу / 445

Yakarış / 451

Bu kitap önce “Yersiz Cümleler” adıyla tasarlandı. Niyetim sağda solda kalmış ve hiç yayınlanmamış onca cümleyi bir araya getirmek, bir bakıma onlardan kurtulmaktı.

Fakat cümle bu. Bir kez kapısından girince gazete ve dergilerde kalmış yazıları da taradım. Derken hızımı alamadım, bütün kitaplarımı okudum yayımlandıklarından sonra ilk kez, “Yerli Cümleler”e de el attım.

Sonra? Bütün cümleler yerli-yersiz birbirine karıştı.

Böylece binlerce cümleyle baş başa kaldım. Hepsini mümkün mertebe temalara ayırarak bir senaryo dâhilince sıralamaya çalıştım.

İçlerinde nerede, ne zaman, nasıl yazdığımı bugün gibi hatırladıklarım vardı, avucumun içine mih gibi çakılmış olanlar. Ve hiç de hatırlamadıklarım. Bana öyle karanlık geldiler ki. Bunları ben mi yazmışım, sahi, ne zaman? Neden yazdığımı unutmuşum çünkü, hiç unutmayacağım sandığım şeyi.

Üstelik tahmin etmediğim bir şey daha oldu ve yerinden edilen, bağlamından kopan cümleler yeni manalarla yüklendi, bambaşka tasniflere girdi. Yerinde doğaya ilişkin bir cümle aşk bahsine uygun düştü örneğin, yazıya ait olan insanlığa.

Yeni bir okuma, dahası yeni bir yazma.

O zaman anladım içimde bütün yazdıklarım süzülen bambaşka bir metin olduğunu.

Bir de neden sonra *Nün Masalları*’ndan bu yana 20 yıl geçtiğini fark ettim.

Yerli Yersiz Cümleler’in hikâyesi bu.

YERLİ YERSİZ CÜMLELER

Elimde ne yapacağımı bilmediğim,
hiçbir kapıya uymaz anahtarlar, şimdi size aşka,
hayata ve ölüme dair yerli yersiz cümleler söyleyeceğim.

BEN SÖZLERİ

Ben de bu dünyaya düşmüş biriyim. Kimi zaman şeytan dokunmuş düşünüyü hayra yoramayan Havva, kimi zaman af dileyerek kırk yıl gözyaşı döken Âdem gibiyim.

“Ben neyim?” diye gelmedimse de dünyaya, belli, “Ben neyim?” diye diye gideceğim.

Parmaklarımın ucunda yükselerek bir pencere aralığından, batan güneşi gördüğüm günden beri, gökyüzünün rengini, yeryüzünün derdini seçebilirim; ışıklı, bulutlu, denizliyim.

Dalgaların ve yağmurun dilini az çok bilirim fakat neyi bildiğim gibi nereli olduğumun da henüz farkında değilim.

Sahibinden yitik havza; rüyalar devşiririm. Dağılır mürekkeğim beyaz örtüler üzerinde. Bir türlü bir araya gelemediğimi fark ederim.

Her ben dediğimde “Affola,” diyesim geliyor oysa.

Ben desem bile bu bambaşka bir ben oluyor. Azaplardan azabennâr seçiyorum. Nâr üzeri dört elif. İmlâları bozuyorum.

Zamanın hızı kesmez beni, dili acıtmaz, mesafesi durdurmaz. Elimi uzatsam, kendi kaderime dokunacağım.

Ben ki, hep özne oldum ömrümün cümlesinde, lâkin hiç eylem olamadım.

Kadrajında yer tutsam da kartonunda yerim olmadığını bildiğim fotoğraflarda bile gülümsedim objektife.

Bildim bilinmesi gerekeni. Ama yaşamaya sıra gelince adama-kıllı tökezledim.

Eylemim yok, baştanbaşa teoriyim. Ama işte! Tepeden tırnağa yara olan da benim.

“Hiç yara almam,” sanırken aldığı yaralardan tanınan biriyim ben.

En şaşılacak yerde kurağa düşmesem adım çöl olmazdı.

Kimi taş gemi oldum cam ırmakların üzerinde yüzmeye kalkıştım; kimi cam ırmak oldum taş gemilerin bağırında yüzmesine alıştım.

Şeyhimiz Galip bizden şanslıydı. *Ateş denizinde mumdan gemiler yüzdürürken* hangi tarafın zararlı çıkacağını baştan biliyordu. Oysa biz, cam ırmağında taş gemi yüzdürürken sadece ırmağın değil geminin de incindiğiyle şaşkın kaldık.

Ben ki kırk yıldır tufanda dalga, illâ'da lâ, Kerbelâ'da belâyım.

Bahtı da tahtı da müjdeleyen Hüma değildim. Turnaydım, gölgem vardı.

Habbeyi kubbe eden, ha demeden hayran olan bir kalbin sahibi-yim ben.

Bir şeyin içinde ya tam varım ya yok'um. Kıyısında kalamıyorum. Her şey kalbine hızla çarpan ama aynı hızla da geri çekilen. O ben'im işte.

Aceleciydim. Son bölümünden başladım elime tutuşturulan ilk kitabı okumaya.

Gözlerime kum doldu. Körebeyim. Emen benim, beni vuran el benim.

Ukde düğüm. Benim hâlim düğüm düğüm. Kördüğüm.

Ezelde ne yapmış olmalıyım? Neyin sözünü vermiş olmalıyım? Bilmiyorum ki.

Susuzluktan yandığında içtiğim suyun bengisu, ölüm döşeğindeyken kapısına düştüğüm doktorun Lokman olmadığını öğrendiğimde dünyanın cennet olmadığını anladım. Çilenin içinden parladı bu bilgi. Çok da kullanışsızdı. Ama değdi.

Öyle yanlış kapılar çaldım, dünyalar bir araya gelse anlama-yacaklara öyle güzel hikâyeler anlattım ki. Helâl ü hoş edelim mi şimdi?

Gece geçtiğim yollara sabah olup da gündüz gözüyle baktığımda gördüm uçurumları. Cahilin cesareti. Şimdi sağa çektim bekliyorum.

Dönüp bir an bakıyorum geriye. Hayret, taş kesilmemişim.

Sadaka dağıtmaya alışkın kırk yıldır yanılmış Züleyha. Bu kez de elinde paslı bir ayna, geçmez iki akça.

Gafletin bir kefareti olsa katbekat ödeyebilirim. Ama yok.

Kendimi dağlara, taşlara, ağağlara aşıkâr ettim, şerh ettim, tekrar ettim, ezber ettim. Gün gelip ret, gün gelip inkâr ettim. Özge cemal bulamayıp, dönüp yine kendime nazarla muhabbet ettim.

Hâlâ içimde dar günlerimin kırkınıcđ odası hâlâ yüreğimde ıatlamayan sabır taşı. Hayret! Tufan kopmuş ıoktan ama boğulan olmadđ.

Kocaman bir bulut geldi, üstümde durdu. Sesim geliyor, kendim grnmyorum.

Yalandır anlaşılmaz olduğum; kalbim aıık, dersim aıık, yazım aıık. Ama kim bir hikâye kahramanına dnştrldğinde kendisini zahmetsiz tanıyabilir?

Benim işim hep güzellik değil, sadece gl alıp gl satmam, tahmin bile edemezsin. Yine de kendi zgeımişimi yazabilecek en uygun kişi olduğum hususunda endişeliyim.

Bu gece ıok ağlayacağım, bunu tarihler yazmayacak ama kâtipler yazacak. Tarihler yazmasın. Ben kendimin tanığıyım. Ama bana hangi lisanla sual edeceksiniz şimdi?

Bak şimdi, ben dünyanın hay u huyuna bir gönül huzuruyla hoşıa tebessüm edebileceğim kadar ölümün bana yakıştığı yerdeyim. Gl devrim, lâle devrim geıti, şimdi nergis devrimdeyim.

Ben buraya bııak sırtında yürüye yürüye, sehiv secdesinde bile yanđla yanđla, mahya kandillerinin şiddetli rzgârda kopup düşeceğinden korka korka geldim.

Rüzgârdan kanatlarım vardı. Hiı korkmadım. Hiı tereddüt etmedim. Hiı titremedi elim. Oysa ykm ağırdı.

En arandık odanın anahtarını elceğimle attım denize. Kurumasın, huyumdu.

Elmasları daha parlсын diye düğün töreni geceye bırakılmış kraliyet gelini değıldim ben. Ben bugüne düşe kalka, bata çıka, serapa kusur serapa hata, zor geldim.

Aman Allah'ım! Nerelerden geçmişim ben? Nasıl tırmanmışım? Nasıl düşmemişim? Nasıl dönmüşüm geri? Kapatmasın kimse gözlerimi ki göreyim.

Bildiklerim bir yana, kim bilir bilmeden nelerin yanından geçip gitmişim.

Dünya beni hiç terk etmeyecek bir korku bırakmışken bu dağlara, keşke o dünyanın gelip geçiciliğine dair iki kelâm da ben edebilseydim.

Gelen geçti, yiten bitti. Son baharını göreceğimden endişe ettiğim sardunya bana, ben sardunyaya kaldık sonunda.

Geçtim içinden hayatın. Şimdi o koşsun arkamdan.

YAZI MASASI

BEN YAZICI

Ben: Yazıcı. Kalbim çatladığında tanıgım su kıyısında bir kavak ağacıydı.

Elimde ne yapacağımı bilmediğim, hiçbir kapıya uymaz anahtarlar, şimdi size aşka, hayata ve ölüme dair yerli yersiz cümleler söyleyeceğim.

Ne söylesem bir evvel söylediğimin ya şerhi ya ezberi çıkıyor. Başka kelimelerim yok benim. Tekrar de diyebilirsiniz zarifane, tekrar da diyebilirsiniz arifane. Hepsi de kabulümdür benim.

Durgun bir suyun yüzüne eğilir gibi dönüp kendi yüzüme baktığımda sonu gelmezmiş gibi görünüyor dilimden döküleceklerin. Ama evet, size bundan sonra ne söyleyebilirim?

Neticede şu yazdıklarımda ben hem mecazlı hem de gerçekçiyim. Yani düpedüz kinayeliyim.

Yüzü toprağa dönüktür kâğıdın. Harfler üzerinden dökülür. Eğer öyle değilse ya ben hayal görmüşümdür ya da bana hülya anlatmışlardı.

Uyanıklığım, rüya yorumcusu Yusuf'un uyanıklığından farklıydı elbet ama ben de gecenin saat sıfır üçlerinde daima uyanıktım.

Ben, yazıcı. Denize bakan odamda oturuyorum. Vazgeçtiğim isimle seçtiğim isim arasında duruyorum.

Ben, yazmaktan usanmamış elif parmaklarım karanfil tırnaklarıyla ben diye bildikleri yerdeyim.

Cümleyle vurulan biriyim ben. Neden hâlâ yaşadığımı merak ettiğim günlerde bile gizli saklı ölmeyi beceremedim. Nereden vurulduysam yaralarımı oradan gösterdim.

Ben bunları yazarken koptu fırtına. Evim yanarken sessizlikten başka sarındığım harmani yoktu.

Ben bunları yazarken geldi başa akla gelmeyen. Ben bunları yazarken gördün mü sana, bana, ona neler oldu?

Senin sadece son bölümünü yazmayı sevdiğin bir hikâye var. Kalem de şahit buna kâğıt da. Gündüz de şahit, gece gece başına giren ağrılar da.

Öyle yabancı gelir ki bir zamanlar yazdığımız satırlar. Usulca kapatırsınız defterin kapağını.

Bu kadarı bu kaleme bile çok fazlayken varsın kopsun kıyame-tim. Toplansın mahşerim. Öyle bir ölüm ki orada her hâlde ölmeyeceğim.

Kendisini nasılsa yazmanın içinde bulup buna kendisi de hayret eden biriyim ben. Bilirim ki söylenecek sözüm bittiğinde giderim.

Bilenin, hatırlamasa bile, bilmesinde endişe yoktur diye anlattım.

En fantastik öğelerle anlatılmış hikâyenin bile gerçeği işaret etme sorumluluğu olduğuna inanıyorum ve hâlâ kendi gerçeğimi anlamak için size bunca hikâye uyduruyorum.

Ben uydurdum bütün bu hikâyeleri. Ama size şunu söylüyorum ki daha yüksekte duran bir gerçeği işaret etmek için bunca hikâye uydurdum.

Ben. Anlattıklarımın hayat tarafıyım. Kalplerin tarihçesi yazılmadıkça ne tarihe ne romana inanacağım.

“Yazıcıya özendirdiği aşktan vebal var mıdır?” Aşkında mutlu bir öykü kahramanım yok ki vebalim olsun.

Bir kissa nasibinden başka mutlu bir öykü kahramanı olmayan şu yazıcı. Beni hangi isimle anacak bir gün yazacak olan?

Tuğramın değilse de nefli kapaklı defterimin köşesine çoktandır bir bahar dalı düşürüverdim. İyi ki padişah değilim!

Tebessümüm karanlıkları yırtan yangından kalma, dizginsiz akıyorum hikâyeden hikâyeye.

İçimden kurgusu benden çıkan ama artık bana itaat etmeyen yelken kürek bir hikâye geçiyor.

Ben olmasam benim hikâyem olmazdı. Hikâyem elbette benimle ilgilidir.

Yazar ve hikâyesi arasındaki ilişki, “ben olmasam benim hikâyem de olmazdı” mantığından ötesini zorlamıyorsa kabul görmek zorunda. Çünkü hikâyeci fark edendir ve fark ettiğini fark ettiren.

Bunca dağınık yazıyı birbiriyle irtibatlı kılacak olan, yazıcı. Onun için yazıcı yazının şaşmaz parçası.

Evirip çevirip hep aynı romanı yazıyor değilim ve bu bana iyi geliyor.

Benim iletişim dilim yazı, ehl-i sohbet değilim.

Beni hayat tehdit ediyorsa, hava su ateş toprak tehdit ediyorsa, akademisyenliğin tehdidi hafif kalıyor.

Benim hayatımın merkezinde duran şey yazıdır, yazarlık değil.

Yazıcı, kâtip demektir ve kendisine yazdırılan metin karşısında müdahalesi yoktur. Lakin imlâ hatalarının sorumlusudur.

Yazıcı sözü bir yandan asıl sahibi olana irca ederken kusurlarından da kendisini sorumlu tutar.

Yazarlık bir yetenektir ama o yetenek, işlenmeden açığa çıkmaz. O yeteneğin işlenmesi de çoğu kez kalem ve kâğıdın dışındaki bir dünyada gerçekleşir.

“Yazar mı eser mi?” sorusuna “Eser” diye cevap verdiğimi sanırdım. Oysa nice dir kendimi “Yazar” derken yakalıyorum.

Esas olan yazıdır, ama bir okuyucusu ve bir yazarı var olduğu için.

Dünya fani. Kadınlık erkeklik gider geriye yazı kalır.

NEDEN Mİ YAZI?

Uykuyu tutamadığım gecelerde dönüp de yazdıklarına baktığımda bazen hayretler ettim. Niye ki bunca söz? Niye ki bunca acı?

Niye ki bunca söz? Niyesi yok. Söz sitem. Söylemesem sitem, söylesem sitem.

Neden yazı? En çok sorulan sorunun cevabının en az bilinen olmasında şaşılacak bir şey yok aslında. Anlatmak istedim. Anlatmasam, anladığımı da unutturdum.

Yazmak anlatmaktır. Anlatmak ise anlamının en kestirme yolu. Öyleyse anlamak için yazı.

Bazen hayata dahası hayatın ötesine tutunduğum ipin ucu karıştığında dağılıp gitmemek, bir daha bir bütüne dönüşebilmek için yazı.

Kalp çatladığında başlıyor kıyamet. O kıyamda o kıyamette. Can damara, ruh bedene sığmadığında, söz tanık olsun diye yaşadığıma yazı.

Baş edilemeyen bir iç-ben taşımının nasıl bir kaza olduğunu fark ettiğimden bu yana elimden yazıdan başka bir şey gelmiyor.

Ölecektim, ölmekten beni yazı kurtarmadığında. Bütün bu yazdıklarım, söz tanık olsun diye yaşadığıma.

Varlığımdan en fazla Őphe ettiğim anda. Kaybolmamak için, yok olmamak için. Var olmak için, var olduğumdan emin olmak için yazı.

Doğum ve ölüm bilinmezleri arasında daimi bir huzursuzluk taŐıyan kalbimle, kaderdaŐlarıma, “Gelin birazcık yarenlik edelim, yükümüz hafifler belki,” demenin en kestirme yolu olarak yazıyı gördüğüm için yazı.

Kcmsemek istediğim szn berkitilmiŐ duvarının altında ne kadar açık kalple dursam da. Anlamıyor musunuz, bambaşka bir Şey bu. Dağılıp gitmekten korkuyorum. Bu yüzden hâlâ söylüyorum.

Hikyeden başka ne var ki kaybolmamızı önleyebilecek? Yok olmamak için değil ama yok olmadığımızı kendi kendimize ispat etmek için, hikâyeden daha ciddi ne var ki?

Sadece paylaŐmak istedim. Ykm, paylaŐmazsam taŐıyamayacađım kadar ağırdı nk. Ykmn büyüklüğünden değil, benim kcklğmden. Hiçbir Şey oyun olsun için değildi.

Belki hızla geçen zamanın nnden bir Őeyleri kurtarmak abamızdandır bunca yazmamız. Sanat budur en fazla. Zamansızlığı tecrübe etmeye yetlenmek.

Kan damara, nabız bileğe, ruh bedene, fikir zihne, his kalbe, ben geceye; demek istediğim Şu ki iim iime sığmadığında. Yazı.

Kalbin de infilki var. ıldırılmamak için tahliye!

Sadece anlatayım. nk ben hikâyeler anlatmayı hâlâ seven bir kadınımm.

YAZARKEN

Yazının Bedeli

Kaderi ağırdır. Yazının kalbi vardır.

Yırtılıp atılan çokça ırmak olsun. Balıklar sağ olsun. Ver ödediğim bedeli geri, al verdiğin yeteneği.

“Birileri, bu hikâyeyi ben yazmış olmalıyım,” demeli. Ama o hikâyenin hangi odalarda, hangi sancılarla yazıldığını hiç bilmemeli.

Semender olmak için ateşten, bir efsaneden arda kalmak için çölden geçmek gerektiğini iyi bilirdik. Hangi efsane büyük bedel istemez ki?

Kâğıt üzerinde yaşanan hayatın ateşten başka sonu yok ki.

Sebeb-i telif hayat olanın kurgusundan söz açmak abes. Bedeli hayat olarak ödenen kitabın satış ücretinden bahsedilemez.

Ne kadar çok şey feda ediyoruz bir öykü için. Bütün o anlattığımızı, bütün o içimizde doğan, büyüyen, düğümlenen ve kaybolan o bir türlü olamadıklarımız, biz o çıldıracaklarımız.

Yazı sırsa yazıcı sır saklamayı bilmeyen sır kâtibi.